

سهم تقریبا ۱۰ درصدی زنان کارگردان از اکران امسال سینما

15 آذر 1402

از میان ۴۴ فیلمی که تا اینجای سال به روی پرده رفته، ۴۰ فیلم کارگردان مرد و ۴ فیلم کارگردان زن داشته‌اند. به عبارتی، ۹۰.۹ فیلم‌های امسال را مردان و ۹.۱ زن ساخته‌اند.

از ۲۱ فیلم بخش مسابقه جشنواره کن امسال، کارگردانی ۷ فیلم بر عهده زنان بود و در نهایت هم یک زن، یعنی ژوستین تریه با «آنا تومی یک سقوط»، برنده جایزه نخل طلای هفتاد و ششمین دوره این جشنواره شد. جشنواره فیلم کن در سال‌های اخیر بابت حضور کم‌تعداد کارگردانان زن در مقایسه با مردان تحت فشار قرار داشته و حضور ۷ کارگردان زن در آخرین دوره این جشنواره را که در نوع خودش یک رکورد محسوب می‌شود، می‌توان تدبیر مدیران این جشنواره برای کاستن از بار انتقادات ارزیابی کرد.

همچنین، پرفروش‌ترین فیلم جهان در سال ۲۰۲۳ هم نامی زنانه داشت و هم کارگردانش زن بود؛ «باربی» ساخته گرتا گرویک بیش از یک میلیارد و ۴۴۲ میلیون دلار فروخت و به پرفروش‌ترین فیلم تاریخ سینما که یک کارگردان زن ساخته بدل شد. با وجود این، هالیوود هنوز بابت اینکه فرصت‌های کاری بیشتر و دستمزدهای برابر با مردان به زنان تعلق نمی‌گیرد مورد انتقاد قرار دارد.

در سینمای ایران، از آغاز سال تاکنون، ۴ فیلم از کارگردانان زن به روی پرده رفته که شاید نسبت به ۴۰ فیلم دیگری که کارگردانان مرد داشته‌اند عدد قابل‌توجهی نباشد، اما در قیاس با سال گذشته رشد ۲ برابری داشته است.

سینمای زنان به روایت آمار

از میان ۴۴ فیلمی که تا اینجای سال به روی پرده رفته، ۴۰ فیلم کارگردان مرد و ۴ فیلم کارگردان زن داشته‌اند. به عبارتی، ۹۰.۹ فیلم‌های امسال را مردان و ۹.۱ زن ساخته‌اند.

«آهنگ دونفره» ساخته آرزو ارزانش، «جوجه‌تیغی» ساخته مستانه مهاجر، «دسته دختران» ساخته منیر قیدی و «سرهنگ ثریا» ساخته لیلی عاج ۴ فیلمی هستند که زنان کارگردانی کرده‌اند. از این ۴ فیلم، «آهنگ دونفره» با ۱۹ میلیارد و ۴۴۱ میلیون تومان و ۵۴۶ هزار و ۶۱۰ نفر تماشاگر، پرفروش‌ترین و پربیننده‌ترین فیلمی است که یک کارگردان زن ساخته است. این فیلم که در رده هفتم جدول فروش امسال قرار دارد، در ژانر کمدی موزیکال است و ۲ شخصیت اصلی آن مرد هستند.

«جوجه‌تیغی» که اکرانش از ۲۴ آبان آغاز شده و هنوز روی پرده است، ۵ میلیارد و ۷۹۸ میلیون تومان فروخته و با ۱۲۳ هزار و ۷۴۷ تماشاگر فعلا در رده شانزدهم جدول فروش است. این فیلم هم که نخستین

تجربه کارگردانی مستانه مهاجر است، در ژانر کمدی قرار دارد و یکی از شخصیت‌های اصلی آن یک زن است.

«دسته دختران» با ۴ میلیارد و ۲۸۰ میلیون تومان فروش و ۱۳۷ هزار و ۵۱۹ تماشاگر در رده نوزدهم جدول فروش امسال قرار دارد. این فیلم دفاع مقدسی پروداکشنی بزرگ داشت و از حضور ستاره‌ای همچون نیکی کریمی در نقش اصلی بهره می‌برد، اما در اکران مورد توجه سینماورها قرار نگرفت.

«سرهنگ ثریا» هم که اکرانش از ۱۰ آبان آغاز شده، همچنان در سینماهای معدودی در حال نمایش است و با یکی میلیارد و ۴۴۶ میلیون تومان و ۳۶ هزار و ۱۸۷ تماشاگر رده بیست‌ونهم جدول فروش را به خود اختصاص داده است. این فیلم را می‌توان با مسامحه درام زندگی‌نامه‌ای قلمداد کرد که یک زن در مرکز داستانش قرار دارد.

کم‌رنگ، نه خالی

سال گذشته تنها دو فیلم از کارگردانان زن به نمایش درآمد؛ «تی‌تی» ساخته آیدا پناهنده ۲۱ میلیارد و ۵۴۵ میلیون تومان فروخت و ۶۵۶ هزار و ۵۰۰ تماشاگر داشت. «ابلق» ساخته نرگس آبیاری نیز ۲۰ میلیارد و ۷۶۵ میلیون تومان در گیشه فروش کرد و ۵۶۵ هزار و ۵۵۶ نفر به تماشایش نشستند (پرفروش‌تر بودن «تی‌تی» به رغم اینکه ۵۶ تماشاگر از «ابلق» کمتر داشته به دلیل اختلاف قیمت بلیت است).

نکته جالب درباره میزان فروش این دو فیلم این است که هر دو آنها از پرفروش‌ترین فیلم امسال به کارگردانی یک زن، یعنی «آهنگ دونفره»، با وجود قیمت ارزان‌تر بلیت‌شان، هم پرفروش‌تر و هم پرتماشاگرتر بودند.

نکته دیگر این است که هر دو این فیلم‌ها نسبت به «آهنگ دونفره» داستانی زنانه‌تر داشتند. حتی در مقایسه با «دسته دختران» و «سرهنگ ثریا» که شخصیت‌های اصلی‌شان زن هستند، «تی‌تی» و «ابلق» داستان زنانه‌تری را روایت می‌کردند. معمولاً توقع از افزایش تعداد کارگردانان زن پرداختن به روایت‌های زنانه است، هرچند که تمام کارگردانان زن قائل به پذیرش چنین وظیفه‌ای برای خودشان نیستند.